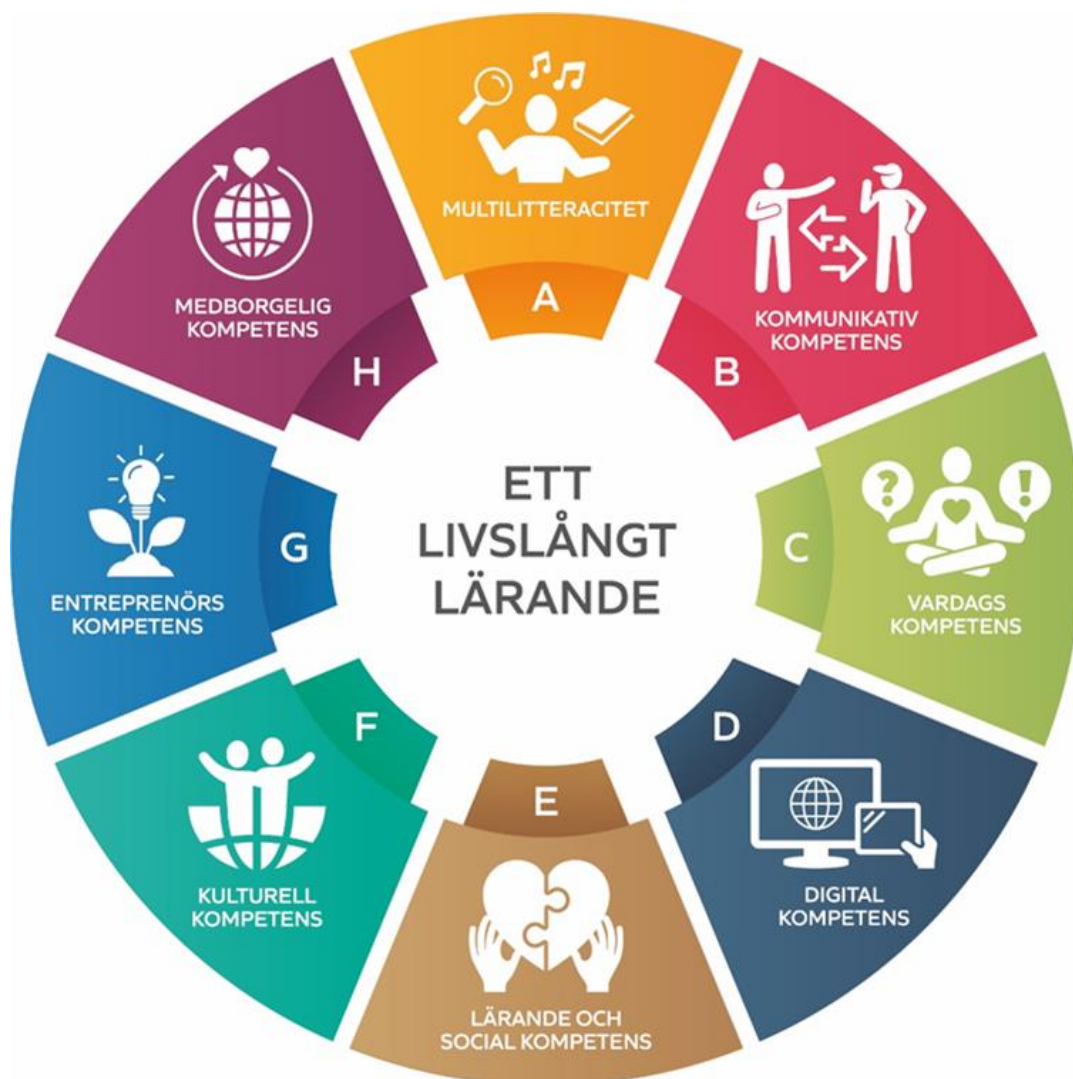

LÄROPLAN FÖR GRUNDSKOLAN PÅ ÅLAND

ÄMNEDEL

GEOGRAFI åk 5-9

Innehåll

GEOGRAFI	2
Läroämnets övergripande syfte åk 5-9.....	2
Riktlinjer och arbetsupplägg för åk 5-6.....	2
Centralt innehåll för åk 5-6.....	3
Mål, kompetenser och kunskapskriterier för åk 5-6.....	4
Riktlinjer och arbetsupplägg för åk 7-9.....	7
Centralt innehåll för åk 7-9.....	7
Mål, kompetenser och kunskapskriterier för åk 7-9.....	9

GEOGRAFI

Läroämnets övergripande syfte åk 5-9

Uppdraget i geografiundervisningen är att stöda eleven att skapa sig en helhetsuppfattning om världen både ur ett natur- och kulturgeografiskt perspektiv. Eleven ska vägledas att följa med aktuella händelser i sin närmiljö och i världen samt att placera nyheterna på världskartan och koppla dem till vardagen. Olika geomedier presenteras för att stöda elevens förståelse för omvärlden.

Undervisningen ska ge eleven helhetsbild av den mångskiftande världen och hur den fungerar genom att naturvetenskapliga, humanvetenskapliga och samhällsvetenskapliga perspektiv beaktas. Geografi är ett tvärvetenskapligt läroämne, där jordklotet och dess områden, naturen, mänsklig verksamhet och olika kulturer undersöks.

I geografiundervisningen behandlas samspelet mellan naturen och människan och hur detta samspel påverkar miljön. Undervisningen ska ge eleven kunskaper om vilka mänskliga verksamheter, och av naturen framkallade processer, som påverkar jordytans former. Undervisningen ska hjälpa eleven att förstå olika regionala synvinklar och konflikter i världen samt utveckla en medvetenhet om global samhörighet. Nordiskt samarbete uppmuntras.

Geografiundervisningen ska stärka elevens förståelse för hållbar utveckling och stöda eleven att utvecklas till en aktiv och ansvarsfull medborgare. Eleven ska få insikt om att jorden är en helhet med begränsade resurser. Undervisningen ska utveckla elevens förståelse och respekt för olika levnadsförhållanden och kulturer i världen. Undervisningen ska ha ett normmedvetet förhållningssätt och bidra till att främja jämlikhet, jämställdhet och gemenskap samt lyfta värdet av mångfald.

Riktlinjer och arbetsupplägg för åk 5-6

Undervisningen i geografi i årskurserna 5-6 grundar sig på den kunskap och de förmågor som undervisningen i omgivningskunskap omfattat. Geografiundervisningen i årkurs 5 behandlar huvudsakligen Europa och i årkurs 6 behandlas de övriga världsdelarna. Undervisningens uppdrag är att utveckla elevens intresse för geografi och befästa grundbegrepp som används inom ämnet.

Lärmiljöerna ska vara mångsidiga och omfattar förutom den fysiska miljön även sociala situationer och sammanhang samt digitala miljöer. I undervisningen behandlas aktuella geografiska händelser och fenomen i närmiljön och på andra håll i världen. Samarbete med aktörer utanför skolan uppmuntras. Funktionella metoder där eleven erbjuds fysisk aktivitet, delaktighet och interaktion uppmuntras i undervisningen. Eleven ska uppmuntras att tolka, tillämpa och kritiskt granska information både muntligt och skriftligt, självständigt och tillsammans med andra. Eleven ska få möjlighet att arbeta med olika problemställningar kopplade till natur- och kulturgeografi. Ett språkutvecklande arbetssätt ska användas och

digitala verktyg ska integreras i undervisningen på ett naturligt sätt. En helhetsskapande undervisning genom bland annat ämnesövergripande samarbete uppmuntras.

Centralt innehåll för åk 5-6

Geografins metoder och arbetssätt

Som innehåll väljs metoder och arbetssätt som är kopplade till elevens närmiljö. Kartkunskap, namnkunskap och centrala geografiska begrepp kopplat till Europa och övriga världen behandlas under årskurserna. Eleven bygger upp sin världsbild och dess regionala ramar med hjälp av olika kartor och andra geomedier. Eleven utvecklar förståelse för ämnesspecifika ord och begrepp.

- tolkning av olika typer av kartor och kartsymboler
- diagram, statistik och elektroniska medier och nyhetskällor
- huvudstäder, länder och flaggor i Europa
- kartkunskap om världsdelar och världshav
- grundläggande namngeografi i olika världsdelar
- informationssökning från olika källor

Naturgeografi

Eleven lär sig om jordmån och berggrund i Europa. Eleven utvecklar förståelse för geografiska processer. Eleven ska utveckla grundläggande förståelse för jordklotets rörelse och hur det påverkar tid och årstider.

- jordytan och på vilket sätt den formas och förändras i Europa
- naturgeografiska områden (berg, hav, sjöar, floder)
- introduktion till klimat- och vegetationszoner
- kontinentalplattor
- tidvatten

Kulturgeografi

Eleven får grundläggande förståelse för olika kulturgeografiska fenomen i världen. Naturmiljön och mänsklig verksamhet i Europa och övriga världen undersöks med hjälp av olika källor och aktuella nyheter.

- kulturgeografiska fenomen
 - o människans påverkan på naturmiljön
 - o naturmiljöns betydelse för människors livsvillkor
 - o fördelning av befolkning i olika världsdelar
 - o levnadsförhållanden
 - o språk och kultur
 - o näringsformer och naturresurser

En hållbar utveckling

I undervisningen ska olika hållbarhetsperspektiv tas upp. Eleven ska utveckla förståelse för vad hållbar utveckling innebär lokalt och globalt.

- val och prioriteringar i vardagen
- ojämlika levnadsvillkor i världen
- introduktion till olika organisationers arbete för hållbarhet

Mål, kompetenser och kunskapskriterier för åk 5-6

I geografiundervisningen ska bedömningen vara handledande och sporrande. Bedömningen och återkopplingen ska vara mångsidig, konkret och utveckla elevens förmåga att lära sig. Genom formativa arbetsätt blir bedömningen en naturlig del av läroprocessen.

Bedömning av arbetet ingår som en del av bedömningen i alla läroämnen. Elevens arbete och inställning ska beaktas när vitsord bildas och kan till viss del påverka bedömningen både höjande och sänkande. Följande bör beaktas:

- aktivitet och deltagande vid genomgångar och diskussioner
- självständigt arbete enligt instruktioner
- ansvar för hemuppgifter och material.

I årskurserna 5-6 är det specifika uppdraget för undervisningen i geografi:

- att vidareutveckla elevens intresse för natur- och kulturgeografi
- att utveckla elevens kartkunskap och förståelse för omvärlden
- att utveckla elevens förmåga att förstå och använda ämnesspecifika ord och begrepp.

Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens som an knyter till målet	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 6 (utöver att eleven uppnår kriterierna för vitsordet 8 så krävs följande)
Utveckla elevens intresse för läroämnet geografi och att värna om naturen och dess mångfald.	Eleven utvecklar intresse för geografi och natur.	C, E, H		<i>Intresse utvärderas men används inte som grund för bedömning.</i>	
Synliggöra elevens lärandeprocess genom att låta eleven ställa upp mål för sitt lärande samt	Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt lärande.	B, C, E		<i>Självutvärdering och kamratrespons används inte som</i>	

skapa möjlighet för självutvärdering och kamratrespons.				<i>grund för bedömning.</i>	
Geografins metoder och arbetssätt					
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 6
Handleda eleven till att utveckla grundläggande kunskap om kartor och olika geomedier (traditionella, audiovisuella, interaktiva och sociala/upplevelsebaserade).	Eleven utvecklar grundläggande kunskap om kartor och geomedier.	A, D, E	Eleven kan göra enklare karttolkningar och känner till några geomedier.	Eleven kan tolka kartor, enklare statistik och diagram samt elektronisk information.	Eleven kan tillämpa sin kunskap om kartor och geomedier i andra sammanhang.
Handleda eleven att utveckla geografisk namnkunskap samt utveckla helhetsuppfattning av världskartan.	Eleven utvecklar geografisk namnkunskap.	A, E	Eleven kan namnge några länder och regioner som behandlats.	Eleven kan namnge världsdelarna och de flesta länder, regioner och huvudstäder i områden i Europa.	Eleven kan namnge länder och huvudstäder i övriga världsdelar som har behandlats.
Handleda eleven att utveckla förståelse för ämnesspecifika ord och begrepp.	Eleven utvecklar begreppsförståelse inom geografi.	A, E	Eleven känner till centrala begrepp som har behandlats.	Eleven kan förklara några centrala begrepp som har behandlats.	Eleven kan tillämpa centrala begrepp som har behandlats.
Handleda eleven att sammanställa och presentera information ur olika geografiska källor.	Eleven utvecklar förmåga att sammanställa och presentera information ur olika geografiska källor.	A, B, D, E, H	Eleven kan göra en enklare presentation av ett givet material.	Eleven kan sammanställa information ur en geografisk källa.	Eleven kan presentera information på ett strukturerat sätt med hjälp av ändamålsenliga hjälpmedel.
Handleda eleven att läsa och tolka olika geografiska informationskällor samt introducera till evidensbaserat tänkande.	Eleven utvecklar färdighet att tolka geografiska källor och evidensbasera t tänkande.	A, B, C, D, E, H	Kunskap och förståelse om källkritik, källtillit och informationssökning är medborgerlig kompetens som varje elev har rätt till. Därmed bedöms målet i åk 3-6 endast som uppnått eller inte. För uppnådda kunskaper har eleven förmåga att hitta information ur givna källor och grundläggande förståelse för att källor har olika tillförlitlighet.		
Naturgeografi					

Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 6
Handleda eleven att få grundläggande kunskap om naturgeografiska områden i världen.	Eleven utvecklar kunskap om naturgeografiska områden i världen.	A, C, E	Eleven känner till några större naturregioner i världen.	Eleven känner i huvuddrag till världsdelar, oceaner, de största bergsmassiven, regnskogs- och ökenområden.	Eleven kan namnge och placera flertalet av de större naturregionerna.
Handleda eleven att få grundläggande kunskap om olika klimat- och vegetationszoner samt klimatförhållandena på jordklotet.	Eleven utvecklar förståelse för klimatförhållandena på jordklotet.	H	Eleven förstår skillnaden mellan klimat och väder.	Eleven känner till olika klimat- och vegetationszoner samt klimatförhållandena på jordklotet.	Eleven kan beskriva olika klimat- och vegetationszoner.
Handleda eleven att utveckla förståelse för jordklotets rörelser och dess påverkan på tid och årstider.	Eleven utvecklar förståelse för jordklotets rörelser.	C, E, H	Eleven har en viss förståelse för kopplingen mellan jordklotets rörelser och tid.	Eleven kan beskriva sambandet mellan jordklotets rörelser och tid.	Eleven kan beskriva geografiska fenomen kopplade till jordklotets rörelser.
Kulturgeografi					
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 6
Handleda eleven att förstå sambandet mellan natur- och kulturlandskap, naturresurser och befolkningsfördelning.	Eleven utvecklar förståelse för natur- och kulturlandskap.	C, F, G, H	Eleven känner till sambandet mellan naturresurser och befolkningsfördelning.	Eleven kan beskriva sambandet mellan naturresurser och befolkningsfördelning.	Eleven kan analysera för- och nackdelar med den ojämna befolkningsfördelningen.
Introducera eleven till aktuella geografiska händelser och koppla dessa till elevens vardag.	Eleven utvecklar förmåga att koppla aktuella geografiska nyheter till närsamhället.	A, C, D, H	Eleven kan med handledning tolka en given geografisk nyhet.	Eleven kan tolka givna, enkla nyheter och koppla till geografiska fenomen.	Eleven kan koppla nyheter till regionala geografiska fenomen.
En hållbar utveckling					
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 6
Vidareutveckla elevens förståelse för begreppet	Eleven vidareutveckla	A, E, H	Eleven vet att det finns olika	Eleven kan ge exempel på olika	Eleven kan beskriva hållbarhet ur olika

hållbarhet ur olika perspektiv.	r förståelsen för hållbarhet.		perspektiv på hållbarhet.	perspektiv på hållbarhet.	perspektiv i vardagen.
Informera eleven om olika organisationers arbete för hållbarhet, mänskliga rättigheter och mångfald.	Eleven utvecklar förståelse för organisationers arbete för hållbarhet.	H	Eleven kan ge exempel på någon organisation som arbetar för hållbarhet i världen.	Eleven kan nämna flera organisationer och förklara deras arbete för hållbarhet.	Eleven kan reflektera kring varför det finns behov av organisationer som arbetar för hållbarhet.

Riktlinjer och arbetsupplägg för åk 7-9

Geografiundervisningens uppdrag är att ge eleven möjlighet att arbeta i olika lärmiljöer enskilt och tillsammans med andra både i och utanför skolbyggnaden. Fältarbete, exkursioner i naturen och den byggda miljön samt användning av digitala lärmiljöer och geodata uppmuntras. Eleven ska få utveckla sitt geografiska tänkande och sina problemlösnings- och undersökningsfärdigheter. Arbetsätten i geografi ska väljas så att de främjar kommunikation och social gemenskap och tar hänsyn till elevens individuella behov.

I undervisningen behandlas aktuella geografiska händelser och fenomen i närmiljön och på andra håll i världen. Samarbete med aktörer utanför skolan uppmuntras. Eleven ska ges tid för eftertanke, kreativitet och aktivitet i undervisningen. Funktionella metoder där eleven erbjuds fysisk aktivitet, delaktighet och interaktion uppmuntras i undervisningen. Språkutvecklande arbetssätt ska användas och digitala verktyg integreras i undervisningen på ett naturligt sätt. Eleven ska få lära sig använda digitala lärmiljöer för att söka, behandla, tolka och presentera information. Elevens förmåga att kritiskt granska fenomen och olika informationskällor ska utvecklas.

En helhetsskapande undervisning genom bland annat ämnesövergripande samarbete uppmuntras.

Centralt innehåll för åk 7–9

Geografins metoder och arbetssätt

Innehållet väljs så att elevens förståelse för ämnesspecifika ord och begrepp utvecklas. Fokus ska ligga på att eleven får en helhetsuppfattning om hela världen. Aktuella händelser och fenomen kopplade till geografi tas upp i undervisningen. Eleven utvecklar förståelse för ämnesspecifika ord och begrepp.

- olika kartor, kartogram, diagram, skalor och statistik
- positionsbestämning och koordinater
- gradnätet, längd- och breddgrader
- tidszoner

- geografiska källor och geomedier
- repetition av namn- och kartkunskap i Norden, Europa och övriga världen

Naturgeografi

Innehållet väljs så att eleven får en helhetsuppfattning om jordklotets utveckling och geografiska processer. Eleven får en förståelse för jordklotets rörelser och hur det påverkar tid och livet på jorden.

- jordklotets uppbyggnad, storlek, utveckling och rörelser
- jordens sfärer
- geologi
 - o olika bergarter och mineraler
 - o endogena och exogena processer
 - o plattetektonik (bergveckning, jordbävningar, vulkanism)
- istid, istidsformationer
- naturtyper och landskapsformationer
- klimat, väder och väderfenomen
- klimat- och vegetationszoner
- hydrologi

Kulturgeografi

Eleven ska få bekanta sig med olika kulturer, levnadsförhållanden, ojämlikhet och värdet av mångfald. Eleven utvecklar förståelse för orsaker till och följder av konflikter kopplade till exempelvis naturresurser, naturkatastrofer, klimatförändringar eller migrationsströmmar.

- kulturgeografiska fenomen
 - o demografi och demografiska modeller
 - o migration
 - o gles- och tätorter
 - o landskapsförändring
 - o näringar, industrier och naturresurser
 - o turism

En hållbar utveckling

Eleven ska ges möjlighet att reflektera kring globaliseringens effekter samt regionala och globala utvecklingsfrågor. Eleven ska få kunskap om hållbar användning av naturresurser och bioekonomi. Eleven ska få kunskaper om produkters livscykel samt reflektera över egna konsumtionsval och hur den enskilda individen kan påverka.

- regionala och globala hållbarhetsprinciper, målsättningar och överenskommelser
- förnybara och icke förnybara energikällor
- samband mellan fattigdom, ohälsa, befolkningstäthet och klimat

Mål, kompetenser och kunskapskriterier för åk 7-9

I geografiundervisningen ska bedömningen vara handledande och sporrande. Bedömningen och återkopplingen ska vara mångsidig, konkret och utveckla elevens förmåga att lära sig. Genom formativa arbetssätt blir bedömningen en naturlig del av lärprocessen.

Slutbedömningen genomförs det läsår då ämnesstudierna avslutas i respektive ämne. Inom undervisningen i geografi tas fristående delområden upp under olika årskurser. Delområdena ska ses som egna helheter som bedöms enligt kunskapskriterierna i läroplanen, där prestationerna av varje helhet beaktas i slutbedömningen. Elevens utveckling ska beaktas i bedömningen av moment som återkommer under alla årskurser, till exempel slutledningsförmåga, förmåga att reflektera och se samband samt analytiskt tänkande. Slutbedömningen är således inte ett direkt medeltal av bedömningen i de olika delområdena utan både tidigare prestationer och elevens kunskapsnivå vid slutskedet av lärokursen ska ligga som grund för slutvitsordet.

Eleven bedöms med vitsordet åtta (8) ifall eleven har uppnått en nivå som utgör ett genomsnitt av den kunskaps- och färdighetsnivå för de olika delområdena som beskrivs i kunskapskriterierna. Om eleven inom något delområde nått högre än nivån för vitsordet åtta kan detta kompensera en något lägre prestationsnivå inom ett annat delområde.

Bedömning av arbetet ingår som en del av bedömningen i alla läroämnen. Elevens arbete och inställning ska beaktas när vitsord bildas och kan till viss del påverka bedömningen både höjande och sänkande. Följande bör beaktas:

- aktivitet och deltagande vid genomgångar och diskussioner
- självständigt arbete enligt instruktioner
- ansvar för hemuppgifter och material.

Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens som anknyter till målet	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 9	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 9	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 9 (utöver att eleven uppnår kriterierna för vitsordet 8 så krävs följande)
Vidareutveckla elevens intresse för läroämnet geografi och att värna om naturen och dess mångfald.	Eleven vidareutvecklar intresset för geografi och natur.	C, E, H		<i>Intresse utvärderas men används inte som grund för bedömning.</i>	
Synliggöra elevens lärandeprocess	Eleven utvecklar förmåga att	B, C, E		<i>Självutvärdering och</i>	

genom att låta eleven ställa upp mål för sitt lärande samt skapa möjlighet för självutvärdering och kamratrespons.	utvärdera sitt lärande.			<i>kamratrespons används inte som grund för bedömning.</i>	
Geografins metoder och arbetssätt					
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 9	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 9	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 9
Hjälpa eleven att utveckla naturvetenskapligt tänkande och att förstå samband mellan orsak och verkan.	Eleven utvecklar naturvetenskapligt tänkande och förmåga att förstå samband mellan orsak och verkan.	A, E	Eleven kan med handledning ställa geografiska frågor och se enklare samband.	Eleven kan ställa ändamålsenliga geografiska frågor och kan se samband mellan orsak och verkan.	Eleven har en djupare förståelse för sambandet mellan orsak och verkan och kan tillämpa geografisk kunskap i andra sammanhang.
Handleda eleven att vidareutveckla användningen av ämnesspecifika ord och begrepp.	Eleven vidareutvecklar förståelsen för begrepp.	A, E	Eleven känner till några geografiska begrepp.	Eleven kan förklara geografiska begrepp.	Eleven tillämpar korrekta geografiska begrepp och visar god förståelse för begreppens innebörd.
Stöda eleven att skapa en helhetsuppfattning av världskartan.	Eleven utvecklar helhetsuppfattning av världskartan.	A, C, D, E	Eleven uppfattar grunddragen i världskartan.	Eleven har en helhetsuppfattning av världskartan samt kan placera och namnge centrala orter och naturgeografiska områden på kartan.	Eleven har en strukturerad helhetsuppfattning av världskartan.
Handleda eleven att träna geomediala färdigheter i vardagen och att läsa och tolka kartor och andra geografiska källor.	Eleven utvecklar geomediala färdigheter i vardagen och förmåga att läsa och tolka kartor och andra geografiska källor.	A, C, D, E	Eleven har grundläggande förståelse för användningen av geomedier i geografistuderna.	Eleven kan tolka olika kartor, geomedier, fotografier och statistik och kan utnyttja nyhetskällor och nätbaserad information.	Eleven kan mångsidigt använda olika geomedier och kan utvärdera informationen i dem.
Stöda eleven i informationssökning och	Eleven utvecklar evidensbaserat tänkande.	A, D, H	Eleven kan med handledning söka	Eleven kan hitta tillförlitlig information i olika källor och	Eleven behärskar informationssökningsmetoder och är aktivt källkritisk.

evidensbaserat tänkande.			information och känner till evidensbaserade principer.	kan beskriva vad evidensbaserat tänkande innebär.	
Aktivera eleven att följa aktuella händelser i sin närmiljö, i Finland och i hela världen.	Eleven utvecklar förståelse för vikten av att följa aktuella händelser i sin närmiljö, i Finland och i hela världen.	A, C, D, H	Eleven kan tolka givna nyheter och koppla till geografiska fenomen.	Eleven kan lyfta fram aktuella nyheter om geografiska fenomen och kan förklara bakgrunden till händelserna.	Eleven kan jämföra och kritiskt granska aktuella nyheter om geografiska fenomen och analysera bakgrunden till händelserna.
Naturgeografi					
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 9	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 9	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 9
Handleda eleven att förstå jordens exogena och endogena processer.	Eleven utvecklar förståelse för jordens endogena och exogena processer.	C, H	Eleven kan benämna några endogena och exogena processer som påverkar jordens yta.	Eleven kan beskriva och förklara orsaker till och följer av endogena och exogena processer.	Eleven kan på ett utförligt och detaljerat sätt med korrekta begrepp visa en förståelse för exogena och endogena processer.
Vägleda eleven att identifiera, beskriva och jämföra olika naturtyper och zoner.	Eleven utvecklar förmåga att identifiera, beskriva och jämföra naturtyper och zoner i världen.	A, B, E	Eleven kan identifiera och beskriva de vanligaste naturtyperna och zonerna.	Eleven kan jämföra olika naturtyper och zoner och lyfta fram några faktorer som lett till deras uppkomst.	Eleven kan på ett mångsidigt sätt beskriva förändringar i naturtyper och zoner och dess följder.
Handleda eleven att förstå istidens påverkan på det åländska naturlandskapet.	Eleven utvecklar förståelse för istidens påverkan på det åländska naturlandskapet.	H	Eleven har en viss förståelse för istiders cykler och känner till några istidsformationer.	Eleven kan beskriva och förklara olika istidsformationer och deras uppkomst.	Eleven har en god förståelse för istidens cykler och kan förklara det åländska naturlandskapet utifrån senaste istid.
Handleda eleven att utveckla förståelse för väderfenomens uppkomst och inverkan.	Eleven utvecklar förståelse för väderfenomens uppkomst och inverkan.	C, H	Eleven har en viss förståelse för grundläggande väderfenomen.	Eleven kan beskriva och förklara väderfenomens uppkomst och inverkan.	Eleven kan se samband och ge utvecklade förklaringar på väderfenomens uppkomst och inverkan med korrekta begrepp.
Kulturgeografi					

Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 9	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 9	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 9
Vägleda eleven att utveckla förståelse för hur kulturgeografiska fenomen och kulturlandskap påverkar näringsgrenar och människors liv samt naturlandskapet.	Eleven utvecklar förståelse för kulturlandskap och det påverkar samhället.	A, F, G, H	Eleven känner till några kulturgeografiska fenomen.	Eleven kan beskriva några kulturgeografiska fenomen och hur dessa påverkar människors liv.	Eleven kan analysera och reflektera kring faktorer som påverkar och konsekvenser av utvecklingen av kulturlandskap.
En hållbar utveckling					
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 9	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 9	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 9
Vägleda eleven att utveckla förståelse för det globala ansvaret för hållbar användning av naturresurser och individens roll i detta.	Eleven utvecklar förståelse för betydelsen av en hållbar användning av naturresurser.	H	Eleven förstår vad som avses med begränsade naturresurser.	Eleven kan förklara betydelsen av en hållbar användning av naturresurser.	Eleven förstår och kan reflektera kring naturresurser ur olika hållbarhetsperspektiv.
Vägleda eleven att utveckla förståelse för ojämlik fördelning av naturens resurser och sambanden till fattigdom och ohälsa.	Eleven utvecklar förståelse för faktorer till fattigdom och ohälsa i världen.	E, H	Eleven har en viss förståelse för hur naturens resurser är fördelade.	Eleven kan förstå förekomst och orsaker till och följderna av fattigdom och ohälsa i olika delar av världen.	Eleven analyserar samband mellan fattigdom, ohälsa och faktorer som befolkningstäthet, klimat och naturresurser.